

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

งานการเจ้าหน้าที่
สำนักปลัดเทศบาล
เทศบาลตำบลเขาโจด
อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

คำนำ

เหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการทุจริตเกิดแล้วจะมีผลกระทบทางลบ ซึ่งปัญหามาจากสาเหตุต่างๆ การป้องกันการทุจริต คือ การแก้ไขปัญหาการทุจริตที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะผู้บริหาร สมาชิก สภาเทศบาล และพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกคน และเป็นเจตจำนงของทุกองค์กรที่ร่วมต่อต้านการทุจริต ในทุกรูปแบบอัน เป็นวาระเร่งด่วนของรัฐบาลการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันใน ระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบ กับปัญหาน้อยกว่าในองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มี การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ โดยให้เป็นส่วนหนึ่ง ของการปฏิบัติงานประจำ และไม่ใช้การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

เทศบาลตำบลเขาโจด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ได้เข้าร่วมการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ซึ่งเป็น หนึ่งในตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ดังนั้น เพื่อเป็นการขับเคลื่อนหน่วยงาน ภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) โดยการ ประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นเครื่องมือหนึ่ง ในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล เพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐ ตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๙/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ เรื่อง มาตรการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบที่กำหนดให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการ บริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ เฝ้าระวัง เพื่อมิให้เกิดการทุจริต ประพฤติ มิชอบ ดังนั้น เทศบาลตำบลเขาโจด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี จึงได้ดำเนินการประเมิน ความเสี่ยงที่อาจเกิด การให้หรือรับสินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ เพื่อให้หน่วยงาน มีมาตรการ ระบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงาน ตามภารกิจที่อาจก่อให้เกิดการ ทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ ต่อไป

งานการเจ้าหน้าที่
สำนักปลัดเทศบาล

สารบัญ

หน้า

บทนำ

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการงานของโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต

๓

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

๓

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๔

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

๗

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

๘

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
เทศบาลตำบลเขาโจด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วย ลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กร ถือเป็น การป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็น หลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริตหรือในกรณี ที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กร ที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการ ปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช้การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการระบบ หรือ แนวทางในบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรก กิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงาน ให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณ และการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

วิธีการ/ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ดำเนินการผ่าน ๕ ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

๑. การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต
๒. การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
๓. กำหนดเกณฑ์ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
๔. การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต
๕. การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

แบบฟอร์มการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ๕ ขั้นตอนตามคู่มือฯ ของสำนักงาน ป.ป.ท.
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการ

ชื่อหน่วยงาน...เทศบาลตำบลเขาโจด.....

ประเภทความเสี่ยงด้านที่๓.....ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ.....

ชื่อ กระบวนการ / โครงการ.....การจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์.....

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับที่	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ขั้นตอนการดำเนินงาน
๑	การอนุมัติ TOR และราคากลาง	การกำหนด TOR โดยการ Lock Spec เพื่อเอื้อประโยชน์กับร้านค้าที่เสนอผลประโยชน์แก่ตนอย่างเต็มที่ เพื่อเรียกรับผลประโยชน์
๒	การกำหนดราคากลาง	การจัดทำราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง
๓	การบริหารสัญญา : การตรวจรับงาน	คณะกรรมการตรวจรับงานมีการเรียกรับสินบนหรือผลประโยชน์ต่างตอบแทนเพื่อให้ตรวจรับงานที่ไม่ตรงตามสัญญา

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

ระดับ	โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๕ ครั้งต่อปี
๔	สูง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๔ ครั้งต่อปี
๓	ปานกลาง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๓ ครั้งต่อปี
๒	ต่ำ	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒ ครั้งต่อปี
๑	ต่ำมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๑ ครั้งต่อปี

ผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ความรุนแรง	เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
		คำอธิบายผลกระทบด้านการเงิน	คำอธิบายผลกระทบที่ไม่ใช่ด้านการเงิน
๔	สูงมาก	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (๑๕ คะแนนขึ้นไป) ความเสียหายตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป	ทำให้การดำเนินการหยุดชะงัก หรือไม่ สามารถบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงาน
๓	สูง	ความเสี่ยงระดับสูง (๑๐ - ๑๔ คะแนนขึ้นไป) ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่ กำหนดไว้มากกว่า ๖ เดือน แต่ไม่เกิน ๑ ปี
๒	ปานกลาง	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (๕ - ๙ คะแนนขึ้นไป) ความเสียหายตั้งแต่ ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่ กำหนดไว้มากกว่า ๓ เดือน แต่ไม่เกิน ๖ เดือน
๑	ต่ำ	ความเสี่ยงระดับต่ำ (๕ - ๙ คะแนนขึ้นไป) ความเสียหายตั้งแต่ ๑,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ บาท	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่ กำหนดไว้มากกว่า ๑ เดือน แต่ไม่เกิน ๓ เดือน
๕	ต่ำมาก	ความเสี่ยงระดับต่ำมาก (น้อยกว่า ๕ คะแนน) ความเสียหายไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่ กำหนดไว้ไม่เกิน ๑ เดือน

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ระดับความเสี่ยง (Risk Matrix) พิจารณาตามเกณฑ์ในการจัดการความเสี่ยง สามารถกำหนดได้หลายระดับและตามแต่ช่วงคะแนนที่กำหนด ตามตัวอย่าง กำหนดที่ ๔ ระดับ ดังนี้

- หมายถึง ระดับความเสี่ยง สูงมาก
- หมายถึง ระดับความเสี่ยง สูง
- หมายถึง ระดับความเสี่ยง ปานกลาง
- หมายถึง ระดับความเสี่ยง น้อยมาก

ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน
ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘ คะแนน
ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓ คะแนน

ระดับความเสี่ยง = โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ x ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ

แผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ(impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕

แผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ(Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

Risk Score					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง (๕ x ๑ = ๕)	สูง (๕ x ๒ = ๑๐)	สูงมาก (๕ x ๓ = ๑๕)	สูงมาก (๕ x ๔ = ๒๐)	สูงมาก (๕ x ๕ = ๒๕)
๔	ต่ำ (๔ x ๑ = ๔)	ปานกลาง (๔ x ๒ = ๘)	สูง (๔ x ๓ = ๑๒)	สูงมาก (๔ x ๔ = ๑๖)	สูงมาก (๔ x ๕ = ๒๐)
๓	ต่ำ (๓ x ๑ = ๓)	ปานกลาง (๓ x ๒ = ๖)	ปานกลาง (๓ x ๓ = ๙)	สูง (๓ x ๔ = ๑๒)	สูงมาก (๓ x ๕ = ๑๕)
๒	ต่ำ (๒ x ๑ = ๒)	ต่ำ (๒ x ๒ = ๔)	ปานกลาง (๒ x ๓ = ๖)	ปานกลาง (๒ x ๔ = ๘)	สูง (๒ x ๕ = ๑๐)
๑	ต่ำ (๑ x ๑ = ๑)	ต่ำ (๑ x ๒ = ๒)	ต่ำ (๑ x ๓ = ๓)	ต่ำ (๑ x ๔ = ๔)	ปานกลาง (๑ x ๕ = ๕)

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ (น้อยกว่า ๕ คะแนน)
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง (๕ - ๙ คะแนน)
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง (๑๐ - ๑๔ คะแนน)
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก (๑๕ คะแนน ขึ้นไป)

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับความเสี่ยง
๑	การขออนุมัติ TOR และราคากลาง	การกำ TOR โดยการ Lock Spec เพื่อเอื้อประโยชน์กับพ่อค้าที่เสนอผลประโยชน์แก่ตนอย่างเต็มที่ เพื่อเรียกรับผลประโยชน์	๔	๔	๑๖	สูง
๒	การกำหนดราคากลาง	การจัดทำราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง	๓	๔	๑๒	สูง
๓.	การบริหารสัญญา : การตรวจรับงาน	คณะกรรมการตรวจรับงานมีการเรียกรับสินบนหรือผลประโยชน์ต่างตอบแทนเพื่อให้ตรวจรับงานที่ไม่ตรงตามสัญญา	๓	๔	๑๒	สูง

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตจากการดำเนินงานของหน่วยงาน เทศบาลตำบลเขาโจด พ.ศ. ๒๕๖๙

ชื่อกระบวนการ/โครงการ การจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์							
ลำดับ	กระบวนการ/ โครงการ	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	เกณฑ์การประเมิน ความเสี่ยงการทุจริต		ระดับความ รุนแรงของ ความเสี่ยง	มาตรการเฝ้าระวังบริหารจัดการ ความเสี่ยง	ผู้รับผิดชอบ
			โอกาส	ผลกระทบ			
๑	การขออนุมัติทำร่าง ขอบเขตงาน (TOR)	การกำ TOR โดยการ Lock Spec เพื่อเอื้อ ประโยชน์กับพ่อค้าที่ เสนอผลประโยชน์แก่ ตนอย่างเต็มที่ เพื่อ เรียกรับผลประโยชน์	๔	๔	๑๖ สูงมาก	๑. การกำกับให้ผู้รับผิดชอบ กำหนดร่างขอบเขตงาน (TOR) ให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ของกรมบัญชีกลาง และหนังสือ สั่งการที่เกี่ยวข้อง ๒. กำหนดนโยบาย มาตรการ หรือแนวทางการปฏิบัติที่ดีเพื่อ เป็นการป้องกันการทุจริต	คณะกรรมการ จัดทำร่าง (TOR)
๒	การกำหนดราคา กลาง	การจัดทำราคากลาง สูงกว่าความเป็นจริง	๓	๔	๑๒ สูง	กำกับให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการ ให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ของกรมบัญชีกลาง และหนังสือ สั่งการที่เกี่ยวข้อง	คณะกรรมการ กำหนดราคา กลาง
๓	การบริหารสัญญา การตรวจรับงาน	คณะกรรมการตรวจ รับงานมีการเรียกรับ สินบนหรือ ผลประโยชน์ต่าง ตอบแทนเพื่อให้ ตรวจรับงานที่ไม่ตรง ตามสัญญา	๓	๔	๑๒ สูง	๑. กำชับให้คณะกรรมการตรวจ รับพัสดุบริหารสัญญา ตรวจรับ พัสดุอย่างโปร่งใสเป็นไปตาม สัญญาหรือใบสั่งซื้อและร่าง ขอบเขตงาน (TOR) ที่กำหนด ๒. ประกาศนโยบายเพื่อแสดง เจตนารมณ์ในการไม่รับ ของขวัญและของกำนัลทุกชนิด จากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy)	คณะกรรมการ ตรวจรับพัสดุ